

Студент 4 курсу

факультету обліку і аудиту ХНЕУ

АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА КП "КРЕМЕНЧУКВОДОКАНАЛ"

Анотація. Проведено аналіз фінансових результатів підприємства, встановлено та розраховано важливі фактори, що впливають на зміну прибутку, визначено рівень їх впливу та резерви збільшення прибутку, наведено оцінку рівня рентабельності підприємства та розроблено пропозиції щодо поліпшення аналізу фінансових результатів підприємства.

Аннотация. Проведен анализ финансовых результатов предприятия, установлены и рассчитаны важные факторы, влияющие на изменение прибыли, определен уровень их влияния и резервы увеличения прибыли, дана оценка уровня рентабельности предприятия и разработаны предложения по улучшению анализа финансовых результатов предприятия.

Annotation. The analysis of financial results was carried out, the important factors influencing the income changing were established and calculated, the level of their influence and reserves of increase in profits were defined, and proposals to improve the analysis of enterprise financial performance were given.

Ключові слова: фінансові результати, чистий прибуток, збиток, фінансова звітність, рентабельність, собівартість реалізованої продукції.

Беззаперечно, що основним економічним чинником, який значною мірою визначає прибутковість підприємства, є фінансовий результат підприємства, що узагальнює всі результати виробничо-господарської діяльності підприємства та визначає її ефективність.

У сучасних умовах переважна більшість комунальних підприємств країни є неприбутковими, низькорентабельними – економічно слабкими, фінансово нестійкими і неспроможними забезпечити не тільки фінансування інвестиційних процесів виробництва (робіт, послуг) інноваційної діяльності (придбання нової техніки, впровадження нових технологій та інше) за рахунок власних коштів, а їх простого відтворення на належному рівні. А тому підвищення рівня прибутковості комунальних підприємств зараз як ніколи є актуальним.

Необхідно зазначити, що тему аналізу фінансових результатів підприємства опрацьовували й висвітлювали у своїх працях багато авторів, зокрема: Бутинець Ф. Ф., Іванієнко В. В., Савицька Г. В., Чумаченко М. Г. та ін. [1 – 4]. Але залишається багато важливих питань, пов'язаних з аналізом фінансового результату, які потребують суттєвого вдосконалення.

Метою даної роботи є аналіз та дослідження впливу факторів на фінансові результати підприємства та розробка пропозицій щодо підвищення ефективності діяльності підприємства.

Реалізація даної мети вимагає постановки і вирішення конкретних завдань, а саме: дослідити поняття фінансових результатів; обґрунтувати теоретичні основи економічного аналізу фінансових результатів підприємства, побудувати економіко-математичну модель впливу різних факторів на фінансові результати, запропонувати напрями підвищення ефективності діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження виступають фінансові результати діяльності підприємства.

Предметом дослідження є методичні підходи, а також теоретичні і практичні основи аналізу фінансових результатів підприємства.

Головною метою створення та подальшої діяльності господарюючого суб'єкта, незалежно від виду його діяльності чи форми власності є отримання прибутку. Від його розміру залежить формування обігових коштів, виконання зобов'язань перед бюджетом, платоспроможність підприємства, доходи акціонерів тощо.

Результати аналізу фінансової звітності КП "Кременчукводоканал" можна представити у вигляді таблиці.

Таблиця

Аналіз звіту про фінансові результати

Найменування статей	Код рядка	Абсолютні величини		Питома вага статей у виручці від реалізації, %		Зміни		
		2010 рік	2011 рік	2010 рік	2011 рік	у абсолютних величинах	у структурі	темпи зростання, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	10	77612	76273	100	100	-1339	0,00	98,27
Податок на додану вартість	15	12935	12712	16,67	16,67	-223	0,00	98,28
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	35	64677	63561	83,33	83,33	-1116	0,00	98,27
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	40	69003	76291	88,91	100,02	7288	11,12	110,56
Валовий								
прибуток	50							
збиток	55	4326	12730	5,57	16,69	8404	11,12	294,27
Інші операційні доходи	60	4385	4976	5,65	6,52	591	0,87	113,48
Адміністративні витрати	70	4423	4838	5,70	6,34	415	0,64	109,38
Витрати на збут	80	4479	5103	5,77	6,69	624	0,92	113,93
Інші операційні витрати	90	3400	2628	4,38	3,45	-772	-0,94	77,29
Фінансові результати від операційної діяльності								
прибуток	100							
збиток	105	12243	20323	15,77	26,65	8080	10,87	166,00
Інші фінансові доходи	120	4	1	0,01	0,00	-3	0,00	25,00
Інші доходи	130	4664	7159	6,01	9,39	2495	3,38	153,49
Фінансові витрати	140	496	417	0,64	0,55	-79	-0,09	84,07
Інші витрати	160	6	17	0,01	0,02	11	0,01	283,33

Закінчення таблиці

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування								
прибуток	170							
збиток	175	8077	13597	10,41	17,83	5520	7,42	168,34
Фінансові результати від звичайної діяльності								
прибуток	190							
збиток	195	8077	13597	10,41	17,83	5520	7,42	168,34
Чистий:								
прибуток	220							
збиток	225	8076	13597	10,41	17,83	5521	7,42	168,36
2. Елементи операційних витрат								
Матеріальні затрати	230	32775	37392	42,23	49,02	4617	6,79	114,09
Витрати на оплату праці	240	30172	32756	38,88	42,95	2584	4,07	108,56
Відрахування на соціальні заходи	250	11185	12262	14,41	16,08	1077	1,67	109,63
Амортизація	260	5274	3827	6,80	5,02	-1447	-1,78	72,56
Інші операційні витрати	270	1899	2623	2,45	3,44	724	0,99	138,13
Разом	280	81305	88860	104,76	116,50	7555	11,74	109,29

Оцінка результатів розрахунків методом порівняння фактичних даних за звітний період з фактичними даними за попередній рік показала, що у звітному періоді порівняно з попереднім чистий збиток підприємства збільшився на 7 555 тис. грн або на 68,36 % та склав 13 597 тис. грн. Це обумовлено, насамперед, зростанням збитку від звичайної діяльності. Зокрема, темпи зростання збитку від операційної діяльності у звітному році у порівнянні з базисним склали 66 %. Фінансові результати від надзвичайних подій не справили вплив на прибуток ні в базисному, ні в звітному році.

Основним чинником, що впливає на показник чистого прибутку, є дохід (виручка) від реалізації продукції. У звітному році вона зменшилася на 1,73 %. На розмір виручки від реалізації вплинуло збільшення величини адміністративних витрат і витрат на збут продукції. Причиною збільшення адміністративних витрат є збільшення

витрат, пов'язаних з управлінням і обслуговуванням підприємства. Величина інших операційних витрат зменшилася. Варто відзначити, що операційні витрати в цілому зросли на 9,29 %.

Привертає до себе увагу збільшення в звітному періоді, порівняно з базисним, частки собівартості реалізованої продукції у виручці від реалізації на 11,12 відсоткові пункти. Отже, собівартість у звітному році більше виручки від реалізації на 18 тис. грн. Ці зміни в цілому можна охарактеризувати як негативні, вони свідчать про збитковість підприємства.

Показники прибутковості характеризують фінансові результати та ефективність діяльності підприємства. Серед показників прибутковості, що найповніше характеризують ефективність господарської діяльності підприємств, є рентабельність продукції (робіт, послуг), яка показує скільки прибутку або збитку має дане підприємство з кожної гривні, витраченої на виробництво і реалізацію продукції (робіт, послуг), як основне джерело надходження прибутку.

З результатів розрахунків показників рентабельності можна підтвердити висновок, що підприємство є збитковим, інвестовані власниками капіталу грошові одиниці не дають прибутку, тобто вкладення в діяльність є неефективними. За аналізований період спостерігається зростання збитковості підприємства.

Що стосується показників рентабельності продажу, то спостерігається зменшення у динаміці показника валової рентабельності. Це обумовлено перевищенням темпів зростання собівартості продукції над темпами зростання виручки від реалізації. У 2009 році показник валової рентабельності ще мав позитивне значення, але у 2010 році він зменшився на 0,1719. Це зумовлено більшим значенням собівартості реалізованої продукції над виручкою від реалізації. Отже, можна зробити висновок про неефективність виробничої діяльності підприємства та політики ціноутворення. Зменшення показника операційної рентабельності продажу свідчить про неекономічність на постійних витратах. Операційна діяльність підприємства також неефективна. З аналізу рівня і динаміки фінансових результатів адміністративні витрати, витрати на збут на підприємстві за аналізований період зросли. Підприємство не отримує прибуток від діяльності. Збільшення збитковості може свідчити про збільшення витрат підприємства або підвищення суми сплачуваних податкових платежів.

Для аналізу причин зміни показника збитку доцільно застосовувати багатофакторні кореляційні моделі, що дає змогу оцінити міру впливу на досліджуваний результативний показник кожного із введених у модель факторів при фіксованому становищі на середньому рівні інших факторів.

У даному дослідженні аналізованою ознакою буде збиток (y), змінні фактори, що впливають на результативний показник, будуть такі: x_1 – коефіцієнт оборотності активів; x_2 – коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості; x_3 – коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості; x_4 – коефіцієнт оборотності основних засобів; x_5 – коефіцієнт автономії.

Вплив цих факторів можна встановити за допомогою побудови економіко-математичної моделі, задля цього будуть використані дані фінансової звітності КП "Кременчукводоканал" за 2009–2011 рр. Проведене дослідження за допомогою ППП Statgraphics дало змогу виявити значущі фактори та отримати рівняння залежності результативного показника від цих факторів:

$$y = 13\,283,2 - 1\,421,23 \times x_3 - 31\,086,2 \times x_5.$$

Отже, фактори x_1 , x_2 , x_4 були вилучені з моделі, оскільки встановлено, що ці P -value більше 0,05, тому фактори не є статистично значущими з дев'яностип'ятивідсотковим рівнем довіри.

Можна побачити, що коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (x_3), коефіцієнт автономії (x_5) та чистий збиток (y) знаходиться в зворотній залежності, про що свідчить знак "-". Отже, останні два зменшують збиток підприємства.

Найбільший вплив на y здійснює коефіцієнт автономії, оскільки коефіцієнт перед цим фактором у наведеній моделі найбільший і складає 31 086,2.

Таким чином, дану економіко-математичну модель можна використовувати для визначення впливу даних факторів на значення збитку підприємства КП "Кременчукводоканал".

Але підприємству також необхідно займатись пошуками резервів зниження збитку підприємства. Для покращення основних показників фінансово-господарської діяльності потрібно вживати заходи зі скорочення матеріальних витрат, зниження собівартості продукції (робіт, послуг), удосконалення структури організації та управління, поглиблення спеціалізації виробництва і реалізації продукції (робіт, послуг), а саме: створення спеціалізованих бригад і ланок (з надання послуг та виконання робіт) і переведення їх на умови госпрозрахунку, вдосконалення механізму матеріального стимулювання робітників, технічного вдосконалення засобів праці, збільшення тривалості роботи машин та обладнання за рахунок ліквідації незадіяного обладнання (здавання його в оренду, лізинг, реалізацію тощо), скорочення строків ремонту обладнання, зниження простоїв.

Основою економічного розвитку підприємства в сучасних ринкових умовах господарювання становить прибуток, який характеризує фінансовий результат підприємницької діяльності. Прибуток є показником, який найповніше відображає ефективність виробництва, об'єм і кількість виготовленої продукції, стан продуктивності праці, рівень собівартості. Оскільки величина фінансового результату визначає можливість подальшого розвитку підприємства (розширення виробництва, оновлення його основних засобів, упровадження нових прогресивних технологій тощо) та створює запас фінансової стійкості, який дозволяє підприємству оперативно реагувати на зміни у ринковій кон'юктурі, отже питання зниження собівартості набувають особливої актуальності в сучасний період ринкових реформ та економічних перетворень.

Дослідженню питання економічного аналізу фінансових результатів підприємства присвячено велику кількість робіт, але все ж ці аспекти потребують подальшого наукового розгляду з метою глибшого дослідження проблеми та пошуку найбільш актуальних рішень.

Література: 1. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник для студентів спеціальності "Облік і аудит" вищих навчальних закладів / за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – 6-те вид., доп. і перероб. – Житомир : ПП "Рута", 2005. – 756 с. 2. Іванієнко В. В. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / В. В. Іванієнко. – 2-ге вид. – Х. : Видавничий дім "ІНЖЕК", 2003. – 176 с. 3. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посібн. / Г. В. Савицька. – 3-те вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2007. – 668 с. 4. Економічний аналіз : навчальний посібник / М. А. Болюх, В. З. Бурчевский, М. І. Горбаток ; за ред. акад. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченко. – К. : КНЕУ, 2001. – 540 с. 5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 "Звіт про фінансові результати" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0397-99>. 6. Будько О. В. Проблемні аспекти формування і використання прибутку як кінцевого результату підприємницької діяльності / О. В. Будько // Економічні та гуманітарні проблеми розвитку суспільства у III тисячолітті : зб. наукових праць. – Рівне : "Тетіс" 2000. – С. 627–631. 7. Гарашенко О. В. Методика аналізу прибутку на базі управлінського і фінансового обліку (зарубіжний досвід) // Вісник Рівненського державного технічного університету. Збірник наукових праць. Економічні науки. – Вип. 3(16) – Рівне : РДТУ, 2002. – С. 3–8. 8. Економічний аналіз : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 "Облік і аудит" / за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир : ПП "Рута", 2003. – 680 с. 9. Павленко А. Ф. Трансформація курсу "Економічний аналіз діяльності підприємства" : наукова доповідь / А. Ф. Павленко, М. Г. Чумаченко. – К. : КНЕУ, 2001. – 88 с. 10. Петряєва З. Ф. Організація і методика економічного аналізу : навчальний посібник. Ч. 2 / З. Ф. Петряєва, Г. Г. Хмеленко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2008. – 240 с.